

На основу Амандмана LXXXII тачка б) ст. 5. и 6. на Устав Републике Српске, члана 115. Устава Републике Српске и члана 60. став 2. Закона о Уставном суду Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 104/11 и 92/12), Вијеће за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске, на сједници одржаној 17. августа 2022. године, донијело је

ОДЛУКУ

Утврђује се да чланом 125. став 9. и чланом 140. Закона о основном васпитању и образовању, број: 02/1-021-673/22, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 23. јуна 2022. године, није повријеђен витални национални интерес конститутивног бошњачког народа.

Образложење

Предсједавајућа Вијећа народа Републике Српске доставила је 13. јула 2022. године Уставном суду Републике Српске - Вијећу за заштиту виталног интереса (у даљем тексту: Вијеће) акт број: 03.1/1-428/22 од 13. јула 2022. године којим се, сагласно захтјеву Клуба делегата бошњачког народа, тражи заштита виталног националног интереса бошњачког народа у Закону о основном васпитању и образовању, број: 02/1-021-673/22, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 23. јуна 2022. године. Уз наведени акт достављен је предметни закон, Одлука о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа број: 03.2-5-179/22 од 29. јуна 2022. године, као и акт број 03.2-5-179/22-1 од 29. јуна 2022. године, који садржи Амандмане на овај закон, са Образложењем Амандмана и Одлуке о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа. У акту предсједавајуће Вијећа народа се наводи да је Народна скупштина Републике Српске на Двадесет другој редовној сједници одржаној 23. јуна 2022. године изгласала Закон о основном васпитању и образовању, број: 02/1-021-673/22, те је, сагласно Амандману LXXXII на Устав Републике Српске, овај закон достављен на разматрање Вијећу народа Републике Српске. Клуб делегата бошњачког народа је поменути акт одлучио да покрене процедуру заштите виталног националног интереса бошњачког народа, јер сматра да је овим законом повријеђен витални национални интерес бошњачког народа. С обзиром на то да Вијеће народа Републике Српске није постигло сагласност свих клубова поводом предметног закона, као ни Заједничка комисија Народне скупштине и Вијећа народа, питање је прослијеђено Уставном суду Републике Српске - Вијећу за заштиту виталног интереса да одлучи да ли је Законом о основном васпитању и образовању, број: 02/1-021-673/22, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 23. јуна 2022. године, повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

Уз наведени акт предсједавајуће Вијећа народа од 13. јула 2022. године, Суду је достављен извод из стенограма са Двадесет друге редовне сједнице Народне скупштине Републике Српске одржане 21, 22. и 23. јуна 2022. године (дио који се односи на предметни закон), извод из стенограма са Осамнаесте редовне сједнице Вијећа народа Републике Српске одржане 6. јула 2022. године (дио који се односи на овај закон), те извод из стенограма са Дванаесте сједнице Заједничке комисије Народне скупштине Републике Српске и Вијећа народа Републике Српске, одржане 13. јула 2022. године (дио који се

односи на усаглашавање ставова поводом изгласаног закона).

Одлучујући о прихватљивости захтјева, Вијеће је на сједници одржаној 20. јула 2022. године донијело Рјешење број УВ-3/22 којим је утврђено да је прихватљив захтјев Клуба делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске за заштиту виталног националног интереса бошњачког народа у члану 125. став 9. и члану 140. Закона о основном васпитању и образовању, број: 02/1-021-673/22, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 23. јуна 2022. године.

Сагласно члану 50. ст. 2. и 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 114/12 и 29/13), Вијеће је 20. јула 2022. године Клубу делегата српског народа и Клубу делегата хрватског народа у Вијећу народа Републике Српске, као и Народној скупштини Републике Српске доставило на одговор поменуто рјешење о прихватљивости захтјева Клуба делегата бошњачког народа.

Народна скупштина Републике Српске, Клуб делегата српског народа и Клуб делегата хрватског народа у Вијећу народа Републике Српске нису доставили одговор на рјешење о прихватљивости захтјева Клуба делегата бошњачког народа.

Оспореним чланом 125. став 9. Закона о основном васпитању и образовању, број: 02/1-021-673/22, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 23. јуна 2022. године прописано је да раднику запосленом на одређено вријеме и неверификованом наставнику, радни однос на одређено вријеме не може прерасти у радни однос на неодређено вријеме. Чланом 140. овог закона прописано је: да за изузетне резултате и залагање у раду са ученицима, примјену разноврсних и савремених иновативних метода у васпитно-образовном раду, те за допринос квалитетнијем васпитању и образовању у Републици, наставници, стручни сарадници и школски библиотекари могу бити награђени Светосавском наградом (став 1), да се избор кандидата за додјелу Светосавске награде врши путем јавног позива, који расписује Министарство просвјете и културе (став 2), да се јавни позив објављује у новембру текуће године и отворен је за достављање пријава кандидата најмање 15 дана од дана објављивања (став 3), да министар просвјете и културе рјешењем именује Комисију за додјелу Светосавске награде (став 4), услови које кандидат обавезно испуњава приликом пријављивања на јавни позив за додјелу Светосавске награде (став 5), критеријуми за бодовање приликом утврђивања листе кандидата за додјелу Светосавске награде (став 6), да Комисија из става 4. овог члана министру доставља приједлог кандидата за додјелу Светосавске награде (став 7), да добитнику Светосавске награде министар додјељује повељу и новчану награду (став 8), да наставник, стручни сарадник или школски библиотекар може бити добитник Светосавске награде само једном (став 9), да се новчана награда из става 8. овог члана додјељује у висини просјечне мјесечне нето плате исплаћене наставнику у Републици, у претходном мјесецу прије додјељивања награде (став 10), те да министар просвјете и културе доноси Правилник о поступку за додјељивање Светосавске награде (став 11).

У поступку одлучивања о захтјеву Клуба делегата бошњачког народа Вијеће је имало у виду да, у складу са чланом 70. став 1. тачка 2. Устава, Народна скупштина Републике Српске доноси законе, друге прописе и опште акте, те да према тач. 4, 12. и 18. Амандмана XXXII, којим је замијењен члан 68. Устава, Република уређује и обезбјеђује уставност и

законитост, образовање и друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом.

Поред тога, Вијеће је узело у обзир да је чланом 5. алинеја 2. Устава утврђено да се уставно уређење Републике темељи на обезбјеђивању националних равноправности и заштити виталних интереса конститутивних народа. Вијеће је, такође, имало у виду да је Амандманом LXXVII, којим је допуњен члан 70. Устава, заштита виталних националних интереса конститутивних народа дефинисана као принцип заштите одређеног круга колективних права као што су остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти, идентитет једног конститутивног народа, уставни амандмани, организација органа јавне власти, једнака права конститутивних народа у процесу доношења одлука, образовање, вјероисповијест, језик, његовање културе, традиције и културно наслеђе, територијална организација, систем јавног информисања, као и друга питања која би се третирали као питања од виталног националног интереса уколико тако сматрају 2/3 једног од клубова делегата конститутивних народа у Вијећу народа.

Вијеће је, надаље, констатовало да је у акту број 03.2-5-179/22-1 од 29. јуна 2022. године, који, поред осталог, садржи Образложење Амандмана на предметни закон и на Одлуку о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа, наведено да Клуб делегата бошњачког народа сматра да је члан 125. став 9. изгласаног Закона о основном васпитању и образовању, који забрањује да уговор о раду закључен на одређено вријеме између послодавца и радника прерасте у уговор о раду на неодређено вријеме, супротан Закону о раду, који је *lex generalis* у области радних односа и који предвиђа овакву могућност. У вези са наведеним, подносилац захтјева цитира одредбе чланова 33. и 39. Закона о раду, које су, по његовом мишљењу, релевантне у конкретном случају, те износи свој став у погледу законског основа да уговор о раду закључен на одређено вријеме прерасте у уговор на неодређено вријеме. Клуб делегата бошњачког народа, надаље, у контексту заштите виталног националног интереса оспорава назив „Светосавска награда“, која се, према члану 140. предметног закона, додјељује наставницима, стручним сарадницима и школским библиотекарицама за изузетне резултате у раду са ученицима, примјену разноврсних и иновативних метода у васпитно-образовном раду, те за допринос квалитетнијем васпитању и образовању у Републици. По мишљењу овог клуба конститутивног народа, назив ове награде је дискриминирајући према несрпском народу, конкретно бошњачком народу, имајући у виду ставове и погледе овог српског просвјетитеља према другим народима и исламу, због чега се Бошњаци не могу идентификовати са оваквим називом награде. Овај назив, како се даље наводи, преферира српског просвјетитеља, што је у супротности са Уставом Босне и Херцеговине и Уставом Републике Српске, те уставним амандманима о конститутивности и равноправности народа и грађана у Босни и Херцеговини и Републици Српској.

Полазећи од цитираних одредаба Устава, те узимајући у обзир наводе Клуба делегата бошњачког народа који су изнесени у Образложењу Одлуке о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа, Вијеће је утврдило да предметним одредбама Закона о основном васпитању и образовању није повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

У погледу навода подносиоца захтјева који се односе на члан 125. став 9. оспореног закона, Вијеће је, прије свега, утврдило да Образложење о повреди виталног националног интереса бошњачког народа у односу на ову одредбу садржи, превасходно, аргументе којима подносилац захтјева настоји да поткријепи амандмане уложене на предметни закон, те је усмјерено на поређење одредаба чланова 33. и 39. Закона о раду са изгласаним законским рјешењем. Поред тога, у овом дијелу Образложења Клуб делегата бошњачког народа износи свој став у погледу правне природе уговора о раду закљученог на одређено вријеме, те правног основа да исти прерасте у уговор на неодређено вријеме. Дакле, како из наведеног произлази, ово образложење не садржи правну аргументацију којом би подносилац захтјева конкретизовао на који начин је, у смислу релевантних норми и гаранција Устава Републике Српске, овом законском нормом повријеђен витални национални интерес бошњачког народа. Имајући у виду садржај члана 125. став 9. оспореног закона, Вијеће је мишљења да ова одредба, евидентно, нема националну димензију, не утиче ни директно ни индиректно на витални национални интерес конститутивних народа, те се подједнако односи на све грађане Републике Српске који су адресати ове норме, без обзира на њихову националну припадност. Због тога се, по оцјени Вијећа, оваквим прописивањем не доводи у неравноправан положај ниједан од конститутивних народа, нити се прави разлика међу њима у праву на уживање гаранција из круга виталних националних интереса дефинисаних одредбама Амандмана LXXVII којим је допуњен члан 70. Устава Републике Српске.

Разматрајући наводе подносиоца захтјева који се односе на одредбу члана 140. предметног закона, Вијеће је утврдило да је у надлежности Народне скупштине да законом уреди област основног образовања и васпитања као дјелатност од општег друштвеног интереса, као и да пропише друга релевантна питања у овој области, укључујући и питање награђивања наставника, стручних сарадника и библиотекара у основним школама за изузетне резултате и залагање у раду. Оцјењујући да ли је у конкретном случају дошло до повреде виталног националног интереса бошњачког народа, Вијеће је имало у виду садржај цјелокупног члана 140. оспореног закона, а не само назив награде која се додјељује. С тим у вези, Вијеће је утврдило да је законодавац овим чланом предметног закона, између осталог, прописао да се избор кандидата за додјелу Светосавске награде врши путем јавног позива на којем могу да учествују сви кандидати који испуњавају услове прописане ставом 5. оспорене законске одредбе, као и да Комисија за додјелу Светосавске награде даје приједлог министру просвјете и културе за додјелу ове награде, који се заснива искључиво на испуњености поменутих услова, те испуњености критеријума за бодовање из става 6. оспорене законске норме. Према оцјени Вијећа, прописани услови и критеријуми на основу којих се врши избор кандидата за додјелу Светосавске награде у области основног образовања немају национални предзнак и никога не фаворизују, због чега је извјесно да се Светосавска награда додјељује наставнику, стручном сараднику и школском библиотекару искључиво за остварене резултате на професионалном плану, дакле у потпуности независно од њихове националне и вјерске припадности. Сходно наведеном, Вијеће је утврдило да оспорена законска одредба не дискриминише и не доводи у неравноправан положај било који од конститутивних народа у Републици Српској у праву на уживање

гаранција из круга виталних националних интереса дефинисаних одредбама Амандмана LXXVII, којим је допуњен члан 70. Устава, те да је награда доступна сваком наставнику, стручном сараднику и школском библиотекару који испуњава прописане услове.

С обзиром на то да се оспореном одредбом члана 140. овог закона не даје предност било којем од конститутивних народа, нити се прави разлика међу њима, Вијеће је оцијенило да се иста једнако односи на све грађане Републике Српске и да ниједан конститутивни народ оваквим прописивањем није доведен у неравноправан положај у уживању права зајемчених Уставом. Дакле, овом одредбом нису нарушене уставне гаранције из члана 5. став 1. ал. 2. Устава, према којем се уставно уређење темељи на обезбјеђивању националних равноправности и заштити виталних националних интереса.

Имајући у виду изложено, Вијеће је оцијенило да члан 125. став 9. и члан 140. Закона о основном васпитању и образовању, број: 02/1-021-673/22, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 23. јуна 2022. године, не доводе до повреде виталног националног интереса ниједног конститутивног народа, па тако, у конкретном случају, ни конститутивног бошњачког народа.

Вијеће, такође, указује на то да наводи Клуба делегата бошњачког народа изнесени у Образложењу Одлуке о покретању поступка заштите виталног националног интереса и Образложењу Амандмана које је овај клуб конститутивних народа предложио на предметни закон могу, евентуално, бити предмет апстрактне оцјене уставности пред Уставним судом Републике Српске, али не и питање повреде виталних националних интереса бошњачког народа.

На основу изложеног Вијеће је одлучило као у изреци ове одлуке.

Ову одлуку Вијеће за заштиту виталног интереса донијело је већином гласова, у саставу: предсједавајући Војин Бојанић, предсједник Уставног суда мр Џерард Селман и судије: Миленко Араповић, Амор Букић, Златко Куленовић, проф. др Иванка Марковић и проф. др Марко Рајчевић.

Број: УВ-3/22
17. августа 2022. године

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ
Вијећа за заштиту виталног
интереса
Уставног суда Републике
Српске
Војин Бојанић с.р.